

در دهه نكوداشت مساجد، با خاص ترين مسجدهای ایران بیشتر آشنا شوید

پناهی برای عبادت مامنی برای آرامشی

ZENDEGI-SALAM

ضمیمه روزنامه خراسان

یکشنبه ۲۲ اردیبهشت ۱۳۹۷
۲۶ شعبان ۱۴۳۹ • ۱۳ می ۲۰۱۸
شماره ۱۹۸۱۷

۱۰۴۰

مسجد نصیرالملک شیراز

در ایران حدود ۷۲ هزار مسجد وجود دارد. این بدان معناست که به ازای هر هزار نفر، یک مسجد داریم. سال‌هاست در کشورمان دهه آخر ماه شعبان، دهه نکوداشت مساجد نام گذاری شده و فرصتی است برای غبارروبی از مساجد شهر در آستانه ماه مبارک رمضان. به همین بهانه و در این دهه، ما مروری داریم بر تعدادی از شاخص ترین مساجد ایران.

اجتماعی برای رسیدگی به امور روزمره زندگی مردم هم شناخته می شوند. قضاوت و دادخواهی، علم آموزی، جمع آوری کمک های خیر خواهانه، برنامه ریزی برای فعالیت های سیاسی و مبارزاتی و... همه از فعالیت هایی است که در مسجد سازمان دهی می شود. به همین دلیل است که از ابتدای اسلام تا همین الان، مسجد در کانون توجه سبک زندگی مسلمانان بوده و هست. طبق آخرین آمارها،

نسیم سهیلی | روزنامه نگار

پرونده

مساجد به عنوان پایگاه های مهمی برای فعالیت های مذهبی، علمی، سیاسی و اجتماعی مسلمانان شناخته می شوند. در کشور های اسلامی، مساجد مراکز مهم دین و عبادت اند و فارغ از جایگاه معنوی و عبادی، به عنوان پایگاهی

قدیمی ترین مساجد

مساجد قدیمی زیادی در ایران وجود دارد که برخی تخریب شده اند و برخی با وجود قدمت تاریخی، هنوز پابرجا مانده اند. قدیمی ترین مسجدی که در خاک ایران می شناسیم: «مسجد شوش» است که از طریق حفاری های باستان شناسی شناسایی شده است. اطلاع دقیقی در دست نیست که مسجد شوش در چه تاریخی ساخته شده اما به کمک سکه هایی که در این محل به دست آمده، ساختمان مسجد را قدیمی ترین بنای مذهبی اسلامی در ایران دانسته اند.

«مسجد جامع سیراف» هم یکی از مساجد اولیه باقیمانده از صدر اسلام است که از نوع مساجد شیبستانی است و روی بقایای آثاری از دوره ساسانی احداث شده که توسط هیئت مشترک ایرانی -انگلیسی کشف شد. متأسفانه امروزه بقایای بازمانده از این مسجد، به علت قرار گرفتن در کنار ساحل دریا باعث آسیب دیدن آن شده. «مسجد جامعه روستای فهرج» قدیمی ترین مسجد پابرجای ایران است که در ۲۵ کیلومتری جنوب شرقی یزد قرار دارد. این بنا قدیمی ترین مسجدی است که در ایران، دست نخورده باقی مانده است.

خاص ترین مساجد

مسجدی تاریخی و صخره ای بزرگ ترین مسجد صخره ای ایران، مسجد عنصرود با مساحتی حدود ۵۷۰ متر مربع است که در قلب روستای پلکانی عنصرود، شهرستان اسکو، استان آذربایجان شرقی قرار دارد که لقب بزرگ ترین مسجد صخره ای کشور را با خود یدک می کشد. قدمت آن به درستی مشخص نیست اما وجود نشانه هایی مثل محرابی منسوب به دوره ایلخانی و کنده کاری ها و معماری خاص به کار رفته در بنا، طولانی بودن قدمت آن، حتی تا بیش از هزار و ۵۰۰ سال را تخمین می زند.

بزرگ ترین مسجد شیعیان مسجد اتابک معروف به «مسجد نو» با ۲۰ هزار مترمربع، بزرگ ترین مسجد شیعیان ایران است. این بنا که در سال ۵۹۰ هجری قمری توسط اتابک سعدبن زنگی احداث شد، روبه روی بارگاه شاهچراغ در شیراز قرار دارد و همچنین از آن به عنوان دومین مسجد شیراز از نظر اهمیت تاریخی نام می برند. در برخی منابع آمده که این مسجد در عصر مشروطیت به عنوان پایگاهی برای آزادی خواهان شیرازی مطرح بوده است.

مسجد با یک در تاریخی روستای ازغد واقع در ۱۷ کیلومتری جنوب شرقی طبرقه قرار دارد و تنها مسجد آن، مهمترین و

زیباترین مساجد

برخی از مساجد ایران از نظر معماری و زیبایی جزو شاهکارهای هنری محسوب می شوند و چشم هر بیننده ای را خیره می کند. به جز زائران مسلمان که از هر دو جنبه زیبایی و معنویت مساجد بهره می برند، بسیاری از گردشگران غیرمسلمان هم برای دیدن معماری های تاریخی و زیبایی این مساجد به ممالک اسلامی و کشور عزیز ما ایران سفر می کنند. در ادامه با برخی از زیباترین مساجد ایران آشنا شوید.

ترکیب هنر بیزانس و کلاسیک مسجد شیخ لطف... مکانی مهم از نظر معماری و زیبایی شناختی است که در میدان نقش جهان اصفهان قرار گرفته است و قدمت آن به حدود ۴۰۰ سال پیش برمی گردد. گنبد و کاشی کاری آن از حیث معماری زیانزد است. همچنین چرخش راهروی ورودی آن به شکلی که جهت قبله را برای نمازگزار آسان می کند، از دیگر شاهکارهای معماری در این مسجد است. مسجد جامع اصفهان نیز بنای بی نظیر دیگری است که زیبایی اش چشم هر بیننده ای را خیره می کند. این مسجد انعکاس هنر بیزانس و کلاسیک در قالب یک بنای

مساجد تاریخ ساز

مسجدی که به خون کشیده شد نام مسجد گوهر شاد را بایستی هم در این فهرست و هم در فهرست دیدنی ترین مساجد ایران قرار داد. بنایی همجوار با حرم مطهر امام رضا(ع) که به دستور گوهرشاد بیگم، همسر شاه رخ ساخته شد. جدای از این که این مسجد از شاهکارهای معماری ایرانی در دوره تیموری است، یکی از مهم ترین مسجدهای ایران و کانون یکی از حوادث مهم تاریخی و تلخ کشورمان، یعنی کشتار و سرکوب مردم در دوران رضا شاه محسوب می شود.

کانون دو واقعه تاریخی مسجد امام خمینی(ره) در میدان امام شهر اصفهان است که به دستور شاه عباس و توسط علی اکبر اصفهانی ساخته شده و شاهکاری جاودان از معماری، کاشی کاری و نجاری در قرن یازدهم هجری به حساب می آید و مکانی است که همراه با میدان نقش جهان اصفهان ثبت یونسکو شده. در این مسجد وقایع تاریخی مهمی در عصر مشروطیت رخ داده که اهمیتی آن را دو چندان کرده است. به دست گرفتن کنترل این مسجد توسط مجاهدان شهری اصفهان و کانون درگیری های مسلحانه با سربازان حاکم قاجاری اصفهان که در نهایت منجر به سقوط حکومت استبداد و فتح اصفهان شد و تحسن مردم

اوج هنر ایرانی -اسلامی نام مسجد «نصیرالملک» شیراز که از بناهای سنتی این شهر است، در فهرست زیباترین مساجد دنیا ثبت شده. این بنا در محله گودعربان و خیابان لطفعلی خان زند واقع شده و از نظر کاشی کاری و مقرنس و به دلیل نورهای رنگارنگی که از پشت شیشه های رنگی آن و مدارس دینی زنجان است، یکی از بناهای ارزشمند ساخته شده بر اساس طرح مساجد چهار ایوانی است. ایوان های چهار گانه ای که در چهار ضلع مسجد به شکل قرینه قرار گرفته اند.

اصفهان علیه ظل السلطان حاکم قاجاری این شهر، دو واقعه تاریخی مهمی است که در این مکان رخ داده است.

مساجد مهم پایتخت مسجد امام خمینی(ره) در قلب بازار تهران که قدمت آن به دوره قاجار باز می گردد مامنی برای سخنرانی های آتشین آیت... محمدتقی فلسفی در دوران پیش از انقلاب اسلامی بود. همچنین گفته می شود که این مسجد در جریان اعتراض به لوایح ایالتی و ولایتی و نیز قیام ۱۵ خرداد نقشی تاریخی ایفا کرده است. در عین حال مساجد دیگری همچون مسجد قبا در خیابان شریعتی به عنوان پایگاه شهید مقتح،

منابع: خبرگزاری مهر، روزنامه جام جم، باشگاه خبرنگاران، سایت پایگاه تخصصی مسجد | کتاب سیر هنر در تاریخ | کتاب معماری ایران و جهان در سپهر فرهنگ ایران | کتاب اندیشه سیاسی و تاریخ نهضت حاج آقا نور... اصفهانی | کتاب تاریخ مشروطیت اصفهان